

แนวทางการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุราชการ ก่อนกำหนดของข้าราชการทหาร

เศรษฐกิจของโลกหดตัวอย่างรุนแรงเมื่อปี 2540 ทำให้หลากหลายประเทศเกิดมีแนวคิดที่จะทำการปรับลดขนาดขององค์กรให้เล็กลง ลดค่าใช้จ่ายเพื่อให้องค์กรอยู่รอด และประเทศไทยก็เป็นหนึ่งในประเทศที่ประสบวิกฤตเศรษฐกิจอย่างรุนแรงส่งผลกระทบต่อโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม ทำให้ต้องมีการปรับตัวขนานใหญ่เพื่อลดรายจ่ายในส่วนที่มีความจำเป็นเร่งด่วนต่ำ รัฐบาลจึงต้องจัดระบบโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศให้พร้อมที่จะใช้ทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด¹

กระทรวงกลาโหม ถือเป็นองค์กรที่เป็นกลไกหลักที่สำคัญของภาครัฐจึงจำเป็นต้องปรับตัวเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ การปรับเปลี่ยนในการบริหารจัดการกำลังพลในกองทัพ ถือเป็นความจำเป็นเร่งด่วน เพราะปัจจุบันกระทรวงกลาโหมประสบปัญหาด้านการจัดการกำลังพลโดยสาเหตุสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. ขนาดกำลังพลของกระทรวงกลาโหมยังขาดความสมดุลระหว่างระดับปฏิบัติการและระดับบริหาร กล่าวคือ ผลิตมาก บรรจุมาก แต่เกษียณน้อย ความคับคั่งของกำลังพลชั้นยศสูงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ส่งผลให้การหมุนเวียนกำลังพลทำได้ยาก
2. การขาดแคลนงบประมาณที่ใช้ในการพัฒนากองทัพ เนื่องจากการผลิต การบรรจุ และการพ้นจากราชการที่ไม่เหมาะสม ทำให้กองทัพต้องใช้งบประมาณกว่าร้อยละ 70 สำหรับจ่ายเป็นเงินเดือนและงบดำรงชีพให้กับกำลังพลทั้งหมดจึงมีงบประมาณเหลือเพียงร้อยละ 30 ที่จะนำไปพัฒนากองทัพ
3. อายุเฉลี่ยของกำลังพลในหน่วยปฏิบัติการรบที่อายุ 50 ปีขึ้นไปมีเกินกว่าร้อยละ 20 ของยอดกำลังพลโดยรวม ทำให้กำลังพลสูงอายุมีจำนวนมากขึ้นส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยรวมของกองทัพ

ดังนั้น เพื่อปรับโครงสร้างการจัดการกองทัพไทยให้มีขนาดเล็กและเหมาะสม กระทรวงกลาโหมจึงได้กำหนดแผนแม่บทการปฏิรูปกระทรวงกลาโหม และการปรับปรุงโครงสร้างกองทัพไทย เพื่อให้กองทัพมีระบบบริหารจัดการด้านกำลังพลที่มีประสิทธิภาพ

มีขนาดอัตรากำลังพลที่เหมาะสมและสอดคล้องกับภารกิจ ซึ่งการปรับลดกำลังพลตามแผนแม่บทดังกล่าว กระทรวงกลาโหมได้ใช้ “โครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนด” เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ข้าราชการทหารเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุด้วยความสมัครใจ²

แนวคิดเกี่ยวกับการเกษียณอายุก่อนกำหนด

การศึกษาเรื่องมาตรการปรับลดขนาดกำลังคนภาครัฐ และโครงการเปลี่ยนเส้นทางชีวิตเกษียณก่อนกำหนด³ ผลการศึกษาพบว่า การลดอัตรากำลังคนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชน ต่างก็ส่งผลกระทบต่อทั้งทางบวกและทางลบ ผลทางบวกคือ การลดขนาดขององค์การและขนาดอัตรากำลังคนให้เล็กลง เพื่อให้้องค์การมีความคล่องตัวมีประสิทธิภาพมากขึ้น และประหยัดงบประมาณลงได้ ส่วนผลทางลบคือ จะสร้างปัญหาให้แก่ข้าราชการหรือพนักงานที่ถูกเลิกจ้าง ซึ่งยังไม่สามารถจะหางานใหม่ได้ทันหรืองานใหม่ที่หาได้ก็ให้ผลตอบแทนไม่ดีเท่ากับงานเดิม และที่สำคัญที่สุดคือ เป็นการลดสภาพขวัญและกำลังใจของพนักงานที่ยังคงทำงานอยู่ในหน่วยงานเพราะต้องรับภาระงานมากขึ้นและไม่มั่นใจในความมั่นคงขององค์การ ซึ่งอาจเป็นแรงกดดันให้พนักงานที่มีคุณภาพตัดสินใจลาออกจากงานได้

โครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดของกระทรวงกลาโหม

กระทรวงกลาโหมมีแนวทางโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนด 3 โครงการ⁴ คือ

1. โครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดของกระทรวงกลาโหมตามมติสภากลาโหมครั้งที่ 2/2539 เมื่อ 22 ก.พ.39 เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2540 และได้ดำเนินการโดยต่อเนื่องเป็นประจำทุกปีโดยไม่กำหนดระยะเวลา) มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับลดนายทหารชั้นยศนายพล โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโครงการเป็นข้าราชการทหารชั้นนายพลที่มีเวลาราชการเหลือตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป ผู้ลาออกตามโครงการจะได้รับสิทธิประโยชน์ คือ การขอรับพระราชทานยศสูงขึ้น 1 ชั้นยศเป็นกรณีพิเศษ โดยไม่มีการปรับระดับเงินเดือนตามชั้นยศใหม่
2. โครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดของกระทรวงกลาโหมตามมติคณะกรรมการข้าราชการทหาร (กขท.) ครั้งที่ 7/42 เมื่อ 13 ก.ค.42 เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2546–2559 มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับขนาดอัตรากำลังพลของกระทรวงกลาโหมให้สอดคล้อง

รับกับการปรับปรุงโครงสร้างและระบบบริหารจัดการโดยกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโครงการเป็นข้าราชการทหารทุกชั้นยศ ที่มีอายุตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป หรือมีเวลาราชการตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไป (ไม่รวมเวลาราชการทวิคูณ) และมีเวลาราชการเหลือตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไปผู้ที่ลาออกจะได้รับการขอพระราชทานยศหรือเลื่อนยศสูงขึ้น 1 ชั้นยศเป็นกรณีพิเศษ โดยไม่มีการปรับระดับเงินเดือนตามชั้นยศใหม่

2.1 มติสภาเกล้าโหม (ครั้งที่ 7/2548 เมื่อ 28 ก.ค.48) เห็นชอบการขยายระยะเวลาการดำเนินโครงการตามมติ กขท. ต่อไปอีก 4 ปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2550 – 2553

2.2 มติสภาเกล้าโหม (ครั้งที่ 6/2553 เมื่อ 24 มิ.ย.53) เห็นชอบการขยายระยะเวลาการดำเนินโครงการตามมติ กขท. ออกไปอีก 3 ปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2554 – 2556

2.3 มติสภาเกล้าโหม (ครั้งที่ 11/2555 เมื่อ 22 พ.ย.55) เห็นชอบการขยายระยะเวลาการดำเนินโครงการตามมติ กขท. ออกไปอีก 3 ปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2557 – 2559

2.4 มติสภาเกล้าโหม (ครั้งที่ 4/2559 เมื่อ 18 เม.ย.59) เห็นชอบการขยายระยะเวลาการดำเนินโครงการตามมติ กขท. ออกไปอีก 3 ปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2560 – 2562

3. โครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดของกระทรวงเกล้าโหมตามมติคณะรัฐมนตรี (เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2551) หรือมาตรการปรับปรุงอัตรากำลังของส่วนราชการ โดยผู้ลาออกตามโครงการจะได้รับสิทธิประโยชน์ คือเงินช่วยเหลือตามพระราชกฤษฎีกาเงินช่วยเหลือผู้ซึ่งออกจากราชการตามมาตรการปรับปรุงอัตรากำลังของส่วนราชการ พ.ศ.2551 จำนวน 8 – 15 เท่าของเงินเดือนสุดท้าย รวมเงินประจำตำแหน่ง

3.1 ปีงบประมาณ พ.ศ.2551 กระทรวงเกล้าโหมกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโครงการจะต้องเป็นข้าราชการชั้นยศพันเอก, นาวาเอก, นาวาอากาศเอก ขึ้นไปที่มีอายุตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป หรือมีเวลารับราชการ 25 ปีขึ้นไป (ไม่รวมเวลาราชการทวิคูณ) และมีเวลาราชการเหลือตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับลดกำลังพลในชั้นยศสูง

3.2 ปีงบประมาณ พ.ศ.2553 – 2556 กระทรวงเกล้าโหมได้ปรับปรุงโครงการโดยขยายโอกาสให้ข้าราชการทหารทุกชั้นยศสามารถเข้าร่วมโครงการได้ โดยผู้มีสิทธิเข้าร่วมโครงการต้องมีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไปหรือมีเวลารับราชการ 25 ปีขึ้นไป (ไม่รวมเวลาราชการทวิคูณ) หรือมีเวลาราชการเหลืออย่างน้อย 2 ปี ขึ้นไป

3.3 มติคณะรัฐมนตรี (เมื่อ 24 ก.ย.56) เห็นชอบการขยายระยะเวลาการดำเนินโครงการตามมติคณะรัฐมนตรี ออกไปอีก 5 ปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2557 – 2561 เพื่อปรับลด

กำลังพลสูงอายุร้อยละ 26.60 ของจำนวนโดยรวมลงและได้รับการยกเว้นภาษีเงินก้อนและภาษีจากสิทธิประโยชน์ของกองทุนบำเหน็จบำนาญ (กบข.)⁵

จากทั้ง 3 โครงการ พบว่า ข้าราชการทหารเข้าร่วมโครงการที่ 3 คือ โครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดของกระทรวงกลาโหมตามมติคณะรัฐมนตรีมากที่สุด เนื่องจากเป็นโครงการที่ได้รับทั้งยศ และเงินก้อนตามมาตรการ ดังนั้น จึงเป็นสิ่งจูงใจให้กำลังพลเข้าร่วมโครงการได้มากกว่า อย่างไรก็ตามโครงการที่ 1 และ 2 ถือเป็นทางเลือกในการขอพระราชทานยศ หรือขอเลื่อนยศสูงขึ้น 1 ชั้นยศสำหรับผู้ที่คุณสมบัติไม่ครบถ้วนที่จะเข้าร่วมโครงการที่ 3 ได้

ดังนั้น ในงานวิจัยนี้จึงศึกษาเฉพาะข้าราชการทหารที่ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดของกระทรวงกลาโหมตามมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งมีรายละเอียดการดำเนินการโครงการในกรอบของมาตรการปรับปรุงอัตรากำลังของส่วนราชการ มาตรการปรับปรุงอัตรากำลังส่วนราชการ (โครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนด) ในส่วนของกระทรวงกลาโหมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 – 2561⁶ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อลดจำนวนกำลังพลที่สูงอายุ (อายุ 50 ปีขึ้นไป) ของกระทรวงกลาโหม
2. เพื่อปรับขนาดอัตรากำลังพลให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับนโยบายและเจตนารมณ์ของรัฐบาลต่อการปรับปรุงโครงสร้างกระทรวงกลาโหมและบรรเทาปัญหาความคับคั่งของกำลังพลในชั้นยศสูง
3. เพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณด้านบุคคลภาครัฐระยะยาว

หลักการของโครงการ

จูงใจข้าราชการทหารลาออกราชการก่อนเกษียณอายุราชการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

กลุ่มเป้าหมายของโครงการ

ข้าราชการทหาร (ทหารประจำการ และพลอาสาสมัคร) ที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป หรือเป็นผู้มีเวลาราชการ 25 ปีขึ้นไป ไม่รวมเวลาราชการทวีคูณ นับถึงวันก่อนออกจาก

ราชการตามโครงการ (วันที่ 30 ก.ย.) และมีเวลาราชการเหลือ 2 ปีขึ้นไป นับตั้งแต่วันที่
ออกจากราชการตามโครงการ

สิทธิประโยชน์

กำหนดสิทธิประโยชน์ที่เป็นเงินก้อนและสิทธิประโยชน์อื่น ๆ คือ

1. สิทธิประโยชน์ที่เป็นเงินก้อน 8 – 15 เท่าของเงินเดือนรวมเงินประจำ
ตำแหน่ง (ถ้ามี) โดยไม่รวมเงินหรือค่าตอบแทนพิเศษอื่น ๆ ตามสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\text{เงินก้อน} = [8 + \text{อายุราชการที่เหลือ (ปี)}] \times \text{เงินเดือนเดือนสุดท้าย รวมเงินประจำตำแหน่ง (ถ้ามี)}$$

แต่สูงสุดไม่เกิน 15 เท่าของเงินเดือนรวมเงินประจำตำแหน่ง (ถ้ามี)

เงินเดือนเดือนสุดท้าย หมายความว่า เงินเดือนที่ได้รับจากเงินงบประมาณประเภท
เงินเดือนเดือนสุดท้ายที่ออกจากราชการ รวมทั้งเงินเดือนที่ได้เลื่อนครั้งสุดท้ายก่อนออก
จากราชการและเงินประจำตำแหน่ง แต่ไม่รวมถึงเงินเพิ่มทุกประเภท

เงินประจำตำแหน่ง หมายความว่า เงินประจำตำแหน่งตามพระราชกฤษฎีกาการได้รับเงิน
ประจำตำแหน่งของข้าราชการทหาร พ.ศ.2553

2. สิทธิประโยชน์อื่น กำหนดสิทธิประโยชน์อื่น ๆ เพิ่มเติม ได้แก่

2.1 การยกเว้นภาษีเงินก้อนที่ได้รับตามโครงการ

2.2 การยกเว้นภาษีในส่วนของเงินที่ได้รับจากกบข.

2.3 การยกเว้นไม่ต้องชดใช้ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ปกติกับเงินกู้ตามพระราช
กฤษฎีกาสวัสดิการเงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัย พ.ศ.2535 โครงการสวัสดิการเงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัย
จากธนาคารอาคารสงเคราะห์ รวมทั้งโครงการเงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัย ธอส. – กบข. ด้วย

2.4 มีสิทธิได้รับการพิจารณาเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เฉพาะผู้ที่มี
คุณสมบัติอยู่ในเกณฑ์ได้รับการพิจารณาเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ประจำปี
ของปีที่เข้าร่วมมาตรการ(ตามชั้นยศและตำแหน่งเดิมก่อนเข้าร่วมโครงการ)โดยให้รับการ
พิจารณาเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์เสมือนเป็นผู้ที่รับราชการอยู่ถึงวัน
พระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ 5 ธ.ค.ของปีที่เสนอขอพระราชทานโดยดำเนินการตาม
ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่ง

ช่างเผือก และเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติยศยิ่งมงกุฎไทย พ.ศ.2536 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

2.5 มีสิทธิได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนประจำปีเช่นเดียวกับข้าราชการผู้ออกจากราชการด้วยเหตุเกษียณอายุ

2.6 มีสิทธิขอรับการพิจารณาจัดสรรวงเงินกู้ยืมจากรธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย โดยมีสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ประสานการฝึกอบรมการประกอบธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

การบริหารจัดการ

1. กำลังพลที่อยู่ในสาขาวิชาชีพขาดแคลนตามที่ส่วนราชการกำหนดส่วนราชการสามารถไม่อนุมัติให้ร่วมโครงการได้ ในกรณีที่ส่วนราชการมีเหตุผลความจำเป็นอาจพิจารณาให้ผู้ที่อยู่ในสายงาน หรือวิชาชีพขาดแคลนดังกล่าวเข้าร่วมโครงการโดยจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการสูงสุดไม่เกินร้อยละ 5 ของจำนวนคนในสายงานหรือวิชาชีพนั้นที่มีคุณสมบัติเข้าร่วมโครงการ

2. ห้ามข้าราชการทหารซึ่งรับผิดชอบงานโครงการสำคัญของส่วนราชการเข้าร่วมโครงการ

3. ให้ส่วนราชการดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการอย่างจริงจัง เพื่อให้การประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นเครื่องมือสำหรับการบริหารจัดการกำลังพลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการกำลังพล ติดตามผลการบริหารจัดการกำลังพล โดยเฉพาะการบรรจุทดแทนผู้ที่ลาออก สามารถดำเนินการได้เฉพาะตำแหน่งหลักที่ว่างลง สำหรับตำแหน่งประจำหน่วยให้ยึดถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการบรรจุหรือแต่งตั้งข้าราชการทหารให้ดำรงตำแหน่งประจำหน่วย พ.ศ.2551

5. หลักเกณฑ์ เงื่อนไขอื่น ๆ ตามความจำเป็น และเหมาะสมของแต่ละส่วนราชการ **ผลที่คาดว่าจะได้รับ**

1. จำนวนกำลังพลที่สูงอายุ (อายุ 50 ปีขึ้นไป) ของกระทรวงกลาโหม ลดลงร้อยละ 10 ในแต่ละปี

2. จำนวนกำลังพลในชั้นยศสูงสุดลดลงได้ตามแผนการปรับขนาดกำลังพลของกระทรวงกลาโหม

3. ประหยัดงบประมาณที่ใช้ในการจ่ายบำนาญในระยะยาว

การรายงานผลการปฏิบัติ

หน่วยขึ้นตรงกระทรวงกลาโหม กองบัญชาการกองทัพไทย และเหล่าทัพ รายงานผลการดำเนินโครงการ รวมถึงปัญหาข้อขัดข้องให้สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม (กรมเสมียนตรา) ภายใน 30 วัน หลังจากวันที่มีคำสั่งให้ข้าราชการทหารออกจากราชการของแต่ละปี เพื่อรวบรวมและสรุปผลนำเสนอเรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

ผลการดำเนินโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดของกระทรวงกลาโหม

ผลการดำเนินโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดของกระทรวงกลาโหม ตามมติคณะรัฐมนตรีประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2557 – 2561 มีผู้เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้นจำนวน 26,749 นาย (ข้อมูลจากสำนักนโยบายและแผนการกำลังพล กรมเสมียนตรา) ดังนี้

1. ผลการดำเนินโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดของกระทรวงกลาโหมตามมติคณะรัฐมนตรีประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2557 (ลาออก 1 ต.ค.56)⁷

1.1 ปีงบประมาณ พ.ศ.2557 กำลังพลสูงอายุของกระทรวงกลาโหมมี จำนวน 59,010 นาย จากยอดกำลังพลจำนวน 230,921 นาย คิดเป็นร้อยละ 25.55

1.2 จำนวนผู้ลาออก 2,451 นาย จากเป้าหมายจำนวน 5,901 นาย คิดเป็นร้อยละ 41.54

1.3 ผลการลดจำนวนกำลังพลสูงอายุ (50 ปีขึ้นไป)

1.3.1 กำลังพลในหน่วยกำลังรบและหน่วยสนับสนุนการรบ ลาออกตามโครงการ จำนวน 1,266 นาย คิดเป็นร้อยละ 21.45

1.3.2 กำลังพลในหน่วยอื่น ลาออกตามโครงการ จำนวน 1,185 นาย คิดเป็นร้อยละ 20.08

1.3.3 กำลังพลนายทหารชั้นสัญญาบัตร (ยศพันเอก, นาวาเอก, นาวาอากาศเอก ขึ้นไป) ลาออกตามโครงการ จำนวน 127 นาย คิดเป็นร้อยละ 2.15

1.3.4 กำลังพลนายทหารชั้นสัญญาบัตร (ยศพันโท, นาวาโท, นาวาอากาศโท ลงมา) ลาออกตามโครงการ จำนวน 635 นาย คิดเป็นร้อยละ 10.76

1.3.5 กำลังพลนายทหารชั้นประทวน ลาออกตามโครงการ จำนวน 1,689 นาย คิดเป็นร้อยละ 28.62

2. ผลการดำเนินโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดของกระทรวงกลาโหมตามมติคณะรัฐมนตรีประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2558 (ลาออก 1 ต.ค.57)⁸

2.1 ปีงบประมาณ พ.ศ.2558 กำลังพลสูงอายุของกระทรวงกลาโหมมีจำนวน 65,531 นาย จากยอดกำลังพลจำนวน 223,990 นาย คิดเป็นร้อยละ 29.18

2.2 จำนวนผู้ลาออก 4,074 นาย จากเป้าหมายจำนวน 6,535 นาย คิดเป็นร้อยละ 62.34

2.3 ผลการลดจำนวนกำลังพลสูงอายุ (50 ปีขึ้นไป)

2.3.1 กำลังพลในหน่วยกำลังรบและหน่วยสนับสนุนการรบ ลาออกตามโครงการ จำนวน 2,177 นาย คิดเป็นร้อยละ 33.31

2.3.2 กำลังพลในหน่วยอื่น ลาออกตามโครงการ จำนวน 1,897 นาย คิดเป็นร้อยละ 29.03

2.3.3 กำลังพลนายทหารชั้นสัญญาบัตร (ยศพันเอก, นาวาเอก, นาวาอากาศเอก ขึ้นไป) ลาออกตามโครงการ จำนวน 210 นาย คิดเป็นร้อยละ 3.21

2.3.4 กำลังพลนายทหารชั้นสัญญาบัตร (ยศพันโท, นาวาโท, นาวาอากาศโท ลงมา) ลาออกตามโครงการ จำนวน 1,251 นาย คิดเป็นร้อยละ 19.14

2.3.5 กำลังพลนายทหารชั้นประทวน ลาออกตามโครงการ จำนวน 2,613 นาย คิดเป็นร้อยละ 39.98

3. ผลการดำเนินโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดของกระทรวงกลาโหมตามมติ คณะรัฐมนตรี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2559 (ลาออก 1ต.ค.58)⁹

3.1 ปีงบประมาณ พ.ศ.2559 กำลังพลสูงอายุของกระทรวงกลาโหมมีจำนวน 69,376 นาย จากยอดกำลังพลจำนวน 222,487 นาย คิดเป็นร้อยละ 31.18

3.2 จำนวนผู้ลาออก 5,258 นาย จากเป้าหมายจำนวน 6,938 นาย คิดเป็นร้อยละ 75.79

3.3 ผลการลดจำนวนกำลังพลสูงอายุ (50 ปีขึ้นไป)

3.3.1 กำลังพลในหน่วยกำลังรบและหน่วยสนับสนุนการรบ ลาออกตามโครงการ 2,749 นาย คิดเป็นร้อยละ 39.62

3.3.2 กำลังพลในหน่วยอื่น ลาออกตามโครงการ จำนวน 2,509 นาย คิดเป็นร้อยละ 36.16

3.3.3 กำลังพลนายทหารชั้นสัญญาบัตร (ยศพันเอก, นาวาเอก, นาวาอากาศเอกขึ้นไป) ลาออกตามโครงการ จำนวน 216 นาย คิดเป็นร้อยละ 3.11

3.3.4 กำลังพลนายทหารชั้นสัญญาบัตร (ยศพันโท, นาวาโท, นาวาอากาศโท ลงมา) ลาออกตามโครงการ จำนวน 1,922 นาย คิดเป็นร้อยละ 27.70

3.3.5 กำลังพลนายทหารชั้นประทวน ลาออกตามโครงการ จำนวน 3,120 นาย คิดเป็นร้อยละ 44.97

4. ผลการดำเนินโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดของกระทรวงกลาโหมตามมติ คณะรัฐมนตรีประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560 (ลาออก1ต.ค.59)¹⁰

4.1 ปีงบประมาณ พ.ศ.2560กำลังพลสูงอายุของกระทรวงกลาโหมมีจำนวน 63,444 นาย จากยอดกำลังพลจำนวน 221,263 นายคิดเป็นร้อยละ 28.67

4.2 จำนวนผู้ลาออก 6,318 นาย จากเป้าหมายจำนวน 6,344 นายคิดเป็นร้อยละ 99.59

4.3 ผลการลดจำนวนกำลังพลสูงอายุ (50 ปีขึ้นไป)

4.3.1 กำลังพลในหน่วยกำลังรบและหน่วยสนับสนุนการรบ ลาออกตามโครงการ 4,062 นาย คิดเป็น ร้อยละ 64.03

4.3.2 กำลังพลในหน่วยอื่น ลาออกตามโครงการ จำนวน 2,256นาย คิดเป็นร้อยละ 35.56

4.3.3 กำลังพลนายทหารชั้นสัญญาบัตร (ยศพันเอก, นาวาเอก, นาวาอากาศเอก ขึ้นไป) ลาออกตามโครงการ จำนวน 235 นาย คิดเป็นร้อยละ 3.70

4.3.4 กำลังพลนายทหารชั้นสัญญาบัตร (ยศพันโท, นาวาโท, นาวาอากาศโทลงมา) ลาออกตามโครงการ จำนวน 2,821 นาย คิดเป็นร้อยละ 44.47

4.3.5 กำลังพลนายทหารชั้นประทวน ลาออกตามโครงการ จำนวน 3,262 นาย คิดเป็น ร้อยละ 51.42

5. ผลการดำเนินโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดของกระทรวงกลาโหมตามมติ คณะรัฐมนตรีประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561 (ลาออก 1 ต.ค.60)¹¹

5.1 ปีงบประมาณ พ.ศ.2561 กำลังพลสูงอายุของกระทรวงกลาโหมมีจำนวน 63,444 นาย จากยอดกำลังพลจำนวน 223,827 นายคิดเป็นร้อยละ 30.34

5.2 จำนวนผู้ลาออก 8,679 นาย จากเป้าหมายจำนวน 6,794 นายคิดเป็นร้อยละ 127.75

5.3 ผลการลดจำนวนกำลังพลสูงอายุ (50 ปีขึ้นไป)

5.3.1 กำลังพลในหน่วยกำลังรบและหน่วยสนับสนุนการรบ ลาออกตามโครงการ 4,548 นาย คิดเป็นร้อยละ 66.94

5.3.2 กำลังพลในหน่วยอื่น ลาออกตามโครงการ จำนวน 4,131 นาย คิดเป็นร้อยละ 60.80

5.3.3 กำลังพลนายทหารชั้นสัญญาบัตร (ยศพันเอก, นาวาเอก, นาวาอากาศเอก ขึ้นไป) ลาออกตามโครงการ จำนวน 363 นาย คิดเป็นร้อยละ 5.34

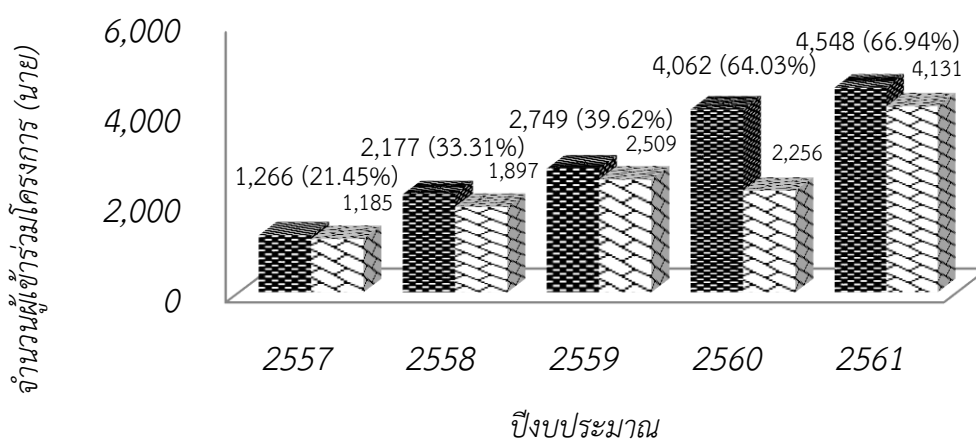
5.3.4 กำลังพลนายทหารชั้นสัญญาบัตร (ยศพันโท, นาวาโท, นาวาอากาศโท ลงมา) ลาออกตามโครงการ จำนวน 4,034 นาย คิดเป็นร้อยละ 59.33

5.3.5 กำลังพลนายทหารชั้นประทวน ลาออกตามโครงการ จำนวน 4,282 นาย คิดเป็นร้อยละ 63.07

การบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดของข้าราชการทหาร

จากข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดของกระทรวงกลาโหม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 – 2561 กระทรวงกลาโหมได้มอบจำนวนผู้มีสิทธิ์เข้าร่วมโครงการได้ร้อยละ 10 ของจำนวนกำลังพลสูงอายุโดยในงานวิจัยฉบับนี้ จะมุ่งเน้นผู้เข้าร่วมโครงการในกำลังพลสูงอายุ (50ปีขึ้นไป) ของหน่วยกำลังรบและสนับสนุนการรบซึ่งไม่กำหนดกรอบจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการและเป็นเป้าหมายหลักในการปรับลดกำลังพลของกระทรวงกลาโหมตามรายละเอียดของโครงการ แสดงตามแผนภูมิ 1 ดังนี้

แผนภูมิ 1 จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 – 2561 ของหน่วยกำลังรบและสนับสนุนการรบเปรียบเทียบกับหน่วยอื่น

■ หน่วยกำลังรบและสนับสนุนการรบ ▨ หน่วยอื่น

จากแผนภูมิ 1 พบว่า กำลังพลสูงอายุ (50 ปีขึ้นไป) ของหน่วยกำลังรบและสนับสนุนการรบเข้าร่วมโครงการมากที่สุดในปีงบประมาณ พ.ศ.2561 โดยลาออกจำนวน 4,548 นาย คิดเป็นร้อยละ 66.94 และกำลังพลสูงอายุ (50 ปีขึ้นไป) ของหน่วยกำลังรบและ

สนับสนุนการรบที่เข้าร่วมโครงการน้อยที่สุดในปีงบประมาณ พ.ศ.2557 โดยลาออกจำนวน 1,266 นาย คิดเป็นร้อยละ 21.45

ดังนั้น หากพิจารณาภาพรวมกำลังพลสูงอายุ (50 ปีขึ้นไป) ของหน่วยกำลังรบและสนับสนุนการรบ พบว่า บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ กล่าวคือต้องการลดกำลังพลสูงอายุในหน่วยกำลังรบและสนับสนุนการรบ เนื่องจากหน่วยกำลังรบและสนับสนุนการรบเป็นหน่วยที่สนับสนุนภารกิจหลักของกระทรวงกลาโหมมีโอกาสได้รับบาดเจ็บและสูญเสีย จึงต้องมีการฝึกอย่างสม่ำเสมอ และต้องอาศัยกำลังความแข็งแรงของร่างกาย ต้องการกำลังพลที่อยู่ในวัยหนุ่มซึ่งสอดคล้องกับรายงานการศึกษา¹² เรื่อง การปรับปรุงระบบการเกษียณอายุราชการ ในหัวข้อสมรรถภาพร่างกาย(PhysicalConditions) คือความแข็งแรงของร่างกายที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยสมรรถภาพทางร่างกายจะลดลงตามอายุที่สูงขึ้น ดังนั้น การเกษียณอายุตามลักษณะงานจะมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะร่างกาย เช่น ผู้ที่ปฏิบัติงานที่เสี่ยงภัย อาจจะต้องเกษียณอายุเร็วกว่าลักษณะงานประเภทอื่น จากเหตุผลดังกล่าวถือว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์เป็นไปตามเป้าหมายที่โครงการได้กำหนดไว้คือ ลดจำนวนกำลังพลสูงอายุได้ร้อยละ 26.60 ของจำนวนโดยรวมลงอย่างไรก็ตามในปีงบประมาณ พ.ศ.2557 ได้น้อยกว่าเป้าหมาย เนื่องจากในช่วงก่อนหน้านั้นมีประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎรทำให้รัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่ง จึงได้รับการอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีล่าช้า ทำให้ไม่สามารถประชาสัมพันธ์โครงการล่วงหน้าได้ ส่งผลให้กำลังพลขาดความพร้อมในการสมัครเข้าร่วมโครงการ อีกทั้งระยะเวลาของโครงการ 5 ปี ทำให้กำลังพลมีเวลาตัดสินใจในปีถัดไป

ทั้งนี้ หากพิจารณาภาพรวมในเรื่องการลดความคับคั่งของกำลังพล โดยมุ่งเน้นลดความคับคั่งของกำลังพลชั้นยศสูง (ชั้นยศพันเอก, นาวาเอก, นาวาอากาศเอก ขึ้นไป) พบว่า ไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ กล่าวคือชั้นยศพันเอก, นาวาเอก, นาวาอากาศเอก ขึ้นไป มีผู้เข้าร่วมโครงการน้อยมากจากการสัมภาษณ์และตรวจสอบคุณสมบัติพบว่า ปีครองยศไม่ครบจำนวนปีที่กำหนด ทำให้ไม่สามารถขอลื่อนยศได้ หากเข้าร่วมโครงการก็จะได้รับสิทธิประโยชน์ด้านเงินก้อนเพียงอย่างเดียวเช่น กำลังพลชั้นยศพันเอก (พิเศษ) หากครองยศในอัตราพันเอก (พิเศษ) ครบ 2 ปี จะได้รับพระราชทานยศสูงขึ้นอีก 1 ชั้นยศเป็น พลตรี ซึ่งกล่าวได้ว่า นายทหารทุกนายยอมปรารถนาที่จะเป็นนายพลเพื่อเป็นเกียรติประวัติต่อตนเองและ

วงศ์ตระกูล ซึ่งถือเป็นแรงจูงใจสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้เข้าร่วมโครงการ ในขณะที่กำลังพลชั้นยศพันโท, นาวาโท, นาวาอากาศโท ลงมา เข้าร่วมโครงการเป็นจำนวนมาก เนื่องจากกำลังพลกลุ่มนี้เห็นว่า การไหลเลื่อนขึ้นครองอัตราสูงขึ้นในตำแหน่งผู้บริหาร เช่น รองผู้อำนวยการกอง (พันเอก) นั้นค่อนข้างยาก เนื่องจากตำแหน่งมีน้อย และมักกำหนดคุณสมบัติทำอัตราให้ต้องสำเร็จหลักสูตรหลักประจำจากโรงเรียนเสนาธิการของเหล่าทัพ จึงทำให้ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการดังกล่าว

สาเหตุของตัดสินใจเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดของข้าราชการทหาร

จากข้อมูลเกี่ยวกับการเกี่ยวข้องกับการดำเนินการโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดของกระทรวงกลาโหม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557- 2561 ได้สัมภาษณ์กำลังพลที่มีคุณสมบัติครบถ้วนในการเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนด ถึงสาเหตุที่ทำให้ตัดสินใจเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดประกอบกับการวิเคราะห์ผลแบบสำรวจการดำเนินโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557-2561 ที่สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม (กรมเสนาธิการ) จัดทำขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของหัวหน้าหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่กำลังพลของหน่วยขึ้นตรงกระทรวงกลาโหม และเหล่าทัพ พบว่ามีสาเหตุของการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดของข้าราชการทหาร ดังนี้

1. ความเหมาะสมในเงื่อนไขและการบริหารจัดการโครงการ พบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การดำเนินโครงการส่งผลดีต่อหน่วยงานมีการผลิตเปลี่ยนหมุนเวียนและการเลื่อนไหลของกำลังพล มีระบบการบริหารจัดการค่อนข้างดี พร้อมทั้งเงื่อนไขต่าง ๆ ชัดเจนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และไม่มีผลกระทบต่องานราชการ
2. เงินก้อนหรือสิทธิประโยชน์
 - 2.1 สิทธิประโยชน์ในการได้รับเงินก้อน 8 – 15 เท่า พบว่า กำลังพลส่วนใหญ่ที่ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเนื่องจากประสงค์ที่จะรับเงินก้อนแต่เพียงอย่างเดียวโดยไม่คิดที่จะรอได้รับยศ

สูงขึ้น เพราะกำลังพลกลุ่มดังกล่าวปีครองยศไม่ครบจำนวนปีที่กำหนดทำให้ไม่สามารถขอเลื่อนยศได้ ประกอบกับกำลังพลที่เข้าร่วมโครงการบางนายต้องการเงินก้อนไปใช้หนี้สินหรือลงทุนในกิจการส่วนตัวอย่างเร่งด่วน

2.2 สิทธิประโยชน์ในการได้รับพระราชทานยศ หรือได้รับการเลื่อนยศสูงขึ้นอีก 1 ชั้นยศ จากการสัมภาษณ์พบว่า การได้รับพระราชทานยศหรือการเลื่อนยศสูงขึ้น 1 ชั้นยศควบคู่กันไป ถือเป็นแรงจูงที่สำคัญร่วมกันที่ทำให้กำลังพลในเกือบทุกชั้นยศตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ โดยเฉพาะในระดับชั้นยศพันโท, นาวาโท, นาวาอากาศโทลงมา เนื่องจากการไหลเลื่อนขึ้นครองอัตราสูงขึ้นในตำแหน่งผู้บริหารเป็นได้ซ้ำ

ดังนั้น เมื่อเปรียบเทียบระหว่างสิทธิประโยชน์ในเงินก้อน 8 – 15 เท่า กับการเลื่อนยศสูงขึ้น พบว่าการได้รับเงินก้อนถือเป็นแรงจูงใจหลักในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ เพราะผู้เข้าร่วมโครงการรู้สึกพึงพอใจกับช้อยกเว้นที่จะไม่เก็บภาษีที่ได้รับจากเงินก้อน ซึ่งเห็นว่าได้รับสิทธิประโยชน์จากเงินก้อนที่ได้รับเต็มจำนวน ในขณะที่เดียวกันการได้รับสิทธิในการขอพระราชทานเลื่อนยศสูงขึ้น เป็นกรณีพิเศษถือว่าเป็นแรงจูงใจเสริมในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ โดยเฉพาะชั้นยศของนายพล ซึ่งอาจเป็นเพราะวัฒนธรรมทางทหารที่คิดว่า การได้รับยศสูงเป็นเกียรติประวัติแก่ตนเองและวงศ์ตระกูลได้รับการยอมรับจากสังคม¹³

3. เหตุผลด้านอื่น ๆ

3.1 การรับรู้ข้อมูลกล่าวคือ การประชาสัมพันธ์ให้กำลังพลรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการเข้าร่วมโครงการค่อนข้างเหมาะสม มีห้วงระยะเวลาในการประกาศเปิด-ปิดรับสมัคร และระยะเวลาในการตรวจสอบข้อมูลอย่างชัดเจน แต่ในขณะเดียวกันการตรวจสอบข้อมูลภายในจากเหล่าทัพเองค่อนข้างล่าช้า เนื่องจากกำลังพลในหน่วยกำลังรบและสนับสนุนการรบที่เข้าร่วมโครงการ ต้องได้รับการตรวจสอบว่าเป็นกำลังพลที่อยู่ในสาขาวิชาชีพขาดแคลน หรือมีคุณสมบัติครบถ้วนในการเข้าร่วมโครงการหรือไม่

3.2 ด้านสุขภาพ ข้อมูลจากผู้สมัครเข้าร่วมโครงการส่วนหนึ่งพบว่า กำลังพลในหน่วยกำลังรบและสนับสนุนการรบส่วนหนึ่งเป็นผู้ประสบอุบัติเหตุ สูญเสียจากการรบ และพักรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาลหรือบ้านพัก จึงทำให้ตัวกำลังพลเอง ครอบครัว และผู้บังคับบัญชาสนับสนุนให้กำลังพลดังกล่าวเข้าร่วมโครงการ ซึ่งถือเป็นเรื่องที่ดีเพราะจะทำให้มีการบรรจุ

ทดแทนกำลังพลที่แข็งแรงสดเข้าปฏิบัติงาน นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมโครงการยังได้รับสิทธิประโยชน์ตามที่กำหนดอีกด้วย

3.3 ความต้องการพักผ่อนกำลังพลบางส่วนให้ความเห็นว่า เป้าหมายต่อระบบงานราชการทหารที่เป็นระบบอุปถัมภ์ค่อนข้างสูง และบางส่วนเห็นว่าได้ทำงานมาด้วยระยะเวลาที่นานมากแล้ว จึงต้องการลาออกมาพักผ่อนใช้เวลาดูแลครอบครัว และนำเงินก้อนที่ได้มาไปลงทุนและชำระหนี้ต่อไป

4. สาเหตุในการตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดของข้าราชการทหาร จากสัมภาษณ์กำลังพลที่ตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการ พบว่ามีสาเหตุสำคัญของการตัดสินใจดังกล่าว ดังนี้

4.1 กำลังพลมีความคาดหวังจะได้รับตำแหน่งและหน้าที่การงานที่ดีกว่าปัจจุบันเนื่องจากเห็นว่ามีกำลังพลเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีการเลื่อนไหลของกำลังพลซึ่งอาจส่งผลให้ตนเองได้รับตำแหน่งที่สูงขึ้น นอกจากนี้ยังเห็นว่าหน้าที่ที่รับผิดชอบในปัจจุบันมีความท้าทายยังสนุกกับงานที่ได้รับมอบหมาย เมื่อลาออกไปอาจทำให้ชีวิตมีความเบื่อหน่ายและไม่เป็นผลดีต่อสภาพจิตใจ

4.2 กำลังพลบางส่วนเห็นว่า เงินก้อนที่ได้รับชดเชยมีจำนวนน้อยเกินไปเนื่องจากไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพหรือลงทุนประกอบกิจการอาชีพอื่น ๆ ในปัจจุบันได้อีกทั้ง กำลังพลบางส่วนยังมีความเชื่อว่าอาชีพรับราชการมีความมั่นคงสูง และการรับรู้ข่าวสารว่าอาจมีการขยายโครงการออกไปอีก และยังอยู่ในห่วงอายุตามที่เงื่อนไขกำหนด ทำให้ยังมีเวลาที่จะตัดสินใจเข้าร่วมโครงการในปีถัดไปได้

ปัญหา แนวทางในการพัฒนาและวิธีการแก้ไขปรับปรุงโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดของข้าราชการทหาร

จากการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนด จำนวน 10 นาย (ชั้นยศพลตรี – จ่าสิบเอก) พบว่า การเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดไม่ส่งผลกระทบต่อการทำงานในหน่วยงานมากนัก เนื่องจากระบบการบริหารภายในหน่วยสามารถทดแทนกำลังพลที่ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการถ่ายทอดการปฏิบัติได้ตามรูปแบบที่เหล่าทัพวางไว้ แต่ในขณะเดียวกันการช่วยลดการคับคั่งของกำลังพลในชั้นยศสูงเหมือนจะเป็นปัญหาที่หาหนทางแก้ไขได้ยาก เนื่องจากในแต่ละปีงบประมาณจะมีกำลังเข้ามาบรรจุใหม่

ซึ่งเป็นการบรรจุนอกแผนกำลังพลเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะกำลังพลที่บรรจุในระบบอุปถัมภ์ ซึ่งเมื่อถึงหัวระยะที่เลื่อนชั้นยศสูงขึ้นกำลังพลกลุ่มนี้ก็จะเลื่อนชั้นพร้อม ๆ กัน และจะไปตันในชั้นยศที่สูง เนื่องจากไม่มีการปลดถ่ายกำลังพลชั้นยศสูงออกไป ซึ่งกำลังพลชั้นยศสูงส่วนใหญ่ประสงค์ที่จะได้รับการเลื่อนยศเป็นกรณีพิเศษมากกว่ารับเงินก้อน

นอกจากนั้นจากข้อมูลเกี่ยวกับการเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดของกระทรวงกลาโหม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 - 2561 ได้สัมภาษณ์กำลังพลที่มีคุณสมบัติครบถ้วนในการเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนด ถึงสาเหตุที่ทำให้ตัดสินใจเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนด ประกอบกับการวิเคราะห์ผลแบบสำรวจการดำเนินโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 - 2561 ที่สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม (กรมเสมียนตรา) จัดทำขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของหัวหน้าหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่กำลังพลของหน่วยขึ้นตรงกระทรวงกลาโหม และเหล่าทัพ พบว่ามีสาเหตุของการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดของข้าราชการทหาร จากการสัมภาษณ์ผู้บังคับบัญชา พบว่า บางหน่วยยังจำกัดจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ เนื่องจากผู้บังคับบัญชาไม่ชอบให้กำลังพลในบังคับบัญชาของตนเองเข้าร่วมโครงการ เพราะหากมีผู้สมัครเข้าร่วมโครงการในหน่วยมีเป็นจำนวนมาก ก็จะทำให้เกิดปัญหาขาดแคลนกำลังพลในการปฏิบัติงาน

แนวทางในการพัฒนาและวิธีการแก้ไขปรับปรุงโครงการ

จากข้อมูลเกี่ยวกับการเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดของกระทรวงกลาโหม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 - 2561 ได้สัมภาษณ์กำลังพลที่มีคุณสมบัติครบถ้วนในการเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนด ถึงสาเหตุที่ทำให้ตัดสินใจเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนด ประกอบกับการวิเคราะห์ผลแบบสำรวจการดำเนินโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนด ประจำปี

งบประมาณ พ.ศ. 2557 – 2561 ที่สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม (กรมเสมียนตรา) จัดทำขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของหัวหน้าหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่กำลังพลของหน่วยขึ้นตรงกระทรวงกลาโหม และเหล่าทัพ พบว่ามีสาเหตุของการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดของข้าราชการทหาร สัมภาษณ์ผู้ตัดสินใจเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนด จำนวนตัวอย่างละ 10 นายและผู้บริหารที่รับผิดชอบโครงการจำนวน 8 นาย ในเรื่องคุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโครงการและผลตอบแทนที่ได้รับสรุปผลการวิเคราะห์ดังนี้

1. “การกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดของกระทรวงกลาโหมมีความเหมาะสมหรือไม่” ผู้ถูกสัมภาษณ์ทั้ง 2 กลุ่มให้ความเห็นว่า การกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโครงการมีความเหมาะสม การดำเนินโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดเป็นการช่วยลดปัญหากำลังพลที่ปฏิบัติงานมาเป็นระยะเวลาานาน และประสบปัญหาความคับคั่งในชั้นยศของกำลังพลทำให้ขาดโอกาสก้าวหน้าในการปฏิบัติราชการ ในขณะที่เดียวกันกลุ่มที่เห็นว่าการกำหนดคุณสมบัติยังไม่มีความเหมาะสม คือกลุ่มผู้ที่ไม่ตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการ

สาเหตุที่ทำให้ผู้ที่ไม่ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเพราะคิดว่ายังไม่เหมาะสม คือ หลักเกณฑ์เรื่องเวลารับราชการที่ต้องเหลือเวลารับราชการ 2 ปีขึ้นไปถึงจะได้รับเงินก้อนชดเชย โดยเห็นว่าควรปรับให้เวลารับราชการที่เหลืออยู่เป็นอย่างน้อย 1 ปีและควรนำเวลาราชการทวีคูณมารวมด้วย หรืออาจให้สิทธิพิเศษการนำเวลาราชการทวีคูณมารวมเฉพาะหน่วยกำลังรบหรือสนับสนุนการรบเนื่องจากเห็นว่าจะเป็นสิ่งจูงใจให้กำลังพลตัดสินใจเข้าร่วมโครงการมากขึ้น และเป็นการตอบแทนกำลังพลที่ได้ปฏิบัติงานที่เสี่ยงต่ออันตรายและการสูญเสียมาเป็นเวลานานอีกด้วย

2. “ด้านเงินก้อนหรือสิทธิประโยชน์มีความเหมาะสมหรือไม่” ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 3 กลุ่มเห็นว่า มีความเหมาะสม โดยเห็นว่าการให้เงินก้อน 8 – 15 เท่าเพื่อเป็นสิ่งจูงใจให้กำลังพลเข้าร่วมโครงการนั้นมีความเหมาะสม และถือเป็นสิ่งจูงใจหลักที่ทำให้กำลังพลสมัครใจเข้าร่วมโครงการ และยังให้ข้อเสนอแนะว่าควรพิจารณาจำนวนเงินก้อนให้มีจำนวนมากกว่าเงื่อนไขเดิม ที่กำหนด 8 + จำนวนปีรับราชการที่เหลือเป็นเท่ากับจำนวนเดือน

ของระยะเวลาราชการที่เหลืออยู่ และทั้งหมดเห็นว่า การขอเลื่อนยศเป็นกรณีพิเศษควรให้กระทำได้ทุกชั้นยศโดยไม่ต้องคำนึงถึงระยะเวลา เพื่อเป็นสิ่งจูงใจให้กำลังพลสมัครใจเข้าร่วมโครงการมากขึ้น

3. “ควรมีโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดของกระทรวงกลาโหมต่อไปหรือไม่” ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 3 กลุ่มเห็นว่า ควรมีโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดต่อไปโดยพิจารณาถึงความคุ้มค่าในการบริหารโครงการซึ่งจะเป็นแรงสนับสนุนให้รัฐบาลพิจารณาต่อโครงการออกไปอีก

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. ด้านการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ การดำเนินโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดของกระทรวงกลาโหมเป็นการปรับลดขนาดอัตรากำลังพลที่เหมาะสมบรรลุวัตถุประสงค์ในการลดกำลังพลสูงอายุ (50 ปีขึ้นไป) ในหน่วยกำลังรบและสนับสนุนการรบ โดยการดำเนินโครงการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 – 2561 สามารถลดกำลังพลสูงอายุเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 45.07 ของจำนวนกำลังพลสูงอายุโดยรวมลงทำให้เกิดการไหลในการบริหารจัดการกำลังพลที่เหลืออยู่และบรรจุกองกำลังพลวัยหนุ่มเข้ามาปฏิบัติงาน เนื่องจากต้องมีการฝึกอย่างสม่ำเสมอและต้องอาศัยกำลังและความแข็งแรงของร่างกาย แต่ไม่สามารถลดความคับคั่งของกำลังพลชั้นยศสูงได้(พันเอก, นาวาเอก, นาวาอากาศเอกขึ้นไป) เนื่องจากกำลังพลกลุ่มนี้ปรารถนาที่จะเป็นนายทหารชั้นนายพลเพื่อเป็นเกียรติประวัติต่อตนเองและวงศ์ตระกูล และหากประสงค์รับยศเพียงอย่างเดียว ยังมีทางเลือกให้เข้าร่วมโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดตามมติ กขท. เพื่อขอเลื่อนยศสูงขึ้นแต่เพียงอย่างเดียวได้

2. การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดของข้าราชการทหาร สรุปได้ว่าสิทธิประโยชน์ในเงินก้อน 8 – 15 เท่า ถือได้ว่าเป็นเหตุผลหลักที่ทำให้กำลังพลสมัครใจเข้าร่วมโครงการ พร้อมทั้งการได้รับพระราชทานยศหรือเลื่อนยศสูงขึ้นเป็นกรณีพิเศษ 1 ชั้นยศถือเป็นเหตุผลเสริมที่ช่วยเสริมในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ โดยมีเหตุผลรองที่พบคือต้องการพักผ่อน ดูแลครอบครัว และมีปัญหาสุขภาพ

3. การตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดของข้าราชการทหาร คือ ความคาดหวังในตำแหน่งและยศที่จะได้รับ เพราะปัจจุบันมีการวางแผนขอขยายระยะเวลาการดำเนินการโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดต่อไปอีก 5 ปี ซึ่งกำลังพลกลุ่มที่ตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการมี

ความคาดหวังว่าจะมีกำลังพลลาออกตามโครงการ จึงทำให้เกิดความสิ้นไหวของชั้นยศซึ่งจะทำให้ได้รับการเลื่อนยศสูงขึ้นได้

ข้อดีของโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดของกระทรวงกลาโหม

1. แก้ปัญหากำลังพลสูงอายุในหน่วยกำลังรบและสนับสนุนการรบ
2. มีการผลัดเปลี่ยนกำลังพลที่อายุน้อย ร่างกายแข็งแรงเข้ามาปฏิบัติหน้าที่
3. ประหยัดงบประมาณด้านบุคลากรในระยะยาว

ข้อเสียของโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดของกระทรวงกลาโหม

1. ขาดแคลนกำลังพลที่มีความชำนาญ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยเฉพาะในหน่วยกำลังรบ เนื่องจากกำลังพลเหล่านี้มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญในการใช้อาวุธยุทโธปกรณ์ของกองทัพ
2. จำนวนเงินที่จะต้องจ่ายให้กำลังพลที่เข้าโครงการค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบเทียบกับงบประมาณที่จะต้องจ่ายเป็นเงินเดือน จึงต้องคำนวณให้แน่ชัดว่าคุ้มหรือไม่กับเงินที่จะต้องจ่ายให้กำลังพลที่เข้าร่วมโครงการ แต่อาจไม่ได้อัตราใหม่ทดแทน

ข้อเสนอแนะ

1. ปัจจุบันโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดของกระทรวงกลาโหม ตามมติคณะรัฐมนตรี (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 – 2561) ได้สิ้นสุดระยะเวลาไปแล้ว ในขณะที่ข้าราชการทหารให้ความสนใจและมีแนวโน้มจะเข้าร่วมโครงการมากเพิ่มมากขึ้น ซึ่งถือเป็นผลดีต่อการบริหารจัดการกำลังพลของกระทรวงกลาโหม ทำให้กองทัพมีกำลังพลที่มีวัยเหมาะสมกับภารกิจ โดยจะส่งผลดีโดยรวมต่อความมั่นคงของประเทศชาติ ประกอบกับสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม(กรมเสมียนตรา) ได้เตรียมการเพื่อเสนอขอขยายระยะเวลาการดำเนินโครงการต่อไปอีก 5 ปี คือ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 – 2566¹⁴ ดังนั้น รัฐบาลควรพิจารณาประเมินโครงการและต่ออายุโครงการเพื่อปรับลดกำลังพลสูงอายุซึ่งหากพิจารณาจากการปฏิบัติที่ผ่านมาจะไม่มีผลกระทบด้านงบประมาณมากนัก เนื่องจากแหล่งที่มาของจ่ายเงินก่อนควบคู่กับการเลื่อนยศ มีฐานตั้งต้นในการคิดคำนวณมาจากเงินได้รายเดือนของผู้ลาออกในภาพรวมประจำปีงบประมาณนั้น ๆ หากแต่การนำเสนอให้รัฐบาลอนุมัติขยาย

โครงการต้องชี้ให้เห็นประโยชน์โดยรวมที่เป็นรูปธรรมที่กระทรวงกลาโหมสามารถบริหารจัดการกำลังพลได้อย่างแท้จริงมากกว่าพร้อมทั้งจำกัดการบรรจุหรือแต่งตั้งข้าราชการทหารนอกเหนือจากแผนกำลังพลที่ได้วางแผนไว้ในปีงบประมาณนั้น ๆ ทั้งนี้ หากรัฐบาลไม่ดำเนินโครงการต่อตามที่ขอขยายไปนั้น กระทรวงกลาโหมสามารถดำเนินการได้เองตามแนวทางโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดของกระทรวงกลาโหมตามมติสภากลาโหม และตามมติคณะกรรมการข้าราชการทหาร เป็นแรงจูงใจให้กำลังพลเข้าร่วมโครงการต่อไป

2. ควรมีการแนะนำเตรียมตัวก่อนการเกษียณอายุราชการในด้านต่าง ๆ ให้กับกำลังพลที่สนใจเข้าร่วมโครงการ ซึ่งถือเป็นการวางแผนชีวิตอย่างหนึ่ง ซึ่งจะช่วยลดความวิตกกังวล และสามารถปรับตัวต่อการดำรงชีวิตภายหลังออกจากราชการได้อย่างมีความสุข เช่น การดูแลสุขภาพ การได้รับการบริการประกอบอาชีพ รวมทั้งการให้คำแนะนำในด้านการบริหารการเงินเพื่อสามารถควบคุมรายรับ-รายจ่ายได้อย่างเป็นระบบ
 3. ควรมีการติดตามประเมินผลคุณภาพชีวิตของผู้เข้าร่วมโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดอย่างต่อเนื่อง แล้วนำข้อมูลที่ได้รับมาปรับปรุงโครงการในโอกาสต่อไป
-